

BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS
CASTELL-NEDD PORT TALBOT

CYNLLUN LLESIANT

**BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS
CASTELL-NEDD PORT TALBOT**

CYNNWYS

Rhagair	1
Cyflwyniad i'r Ddeddf	2
Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus CNPT	3
Cefndir	4
Myfyrio ar Waith Blaenorol	4
Aseiad Llesiant	5
Ein hamcanion Llesiant	6
Beth byddwn ni'n ei wneud	7

RHAGAIR

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Castell-nedd Port Talbot yn chwilio am eich barn i'n helpu i wella llesiant pobl sy'n byw yn ein hardal.

Y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n gyfrifol am greu cynllun llesiant ar gyfer 2023-2028. Bydd y cynllun yn adeiladu ar waith a gychwynnwyd eisoes yn 2018, gyda phartneriaeth o sefydliadau yn ymdrechu i wneud gwahaniaeth hirdymor i wella bywydau pobl yn CNPT.

Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi cynnal Asesiad Llesiant yn adolygu tirlun cymdeithasol, amgylcheddol, economaidd a diwylliannol CNPT, ac ar sail hynny rydym wedi cytuno ar bedwar amcan llesiant i flaenoriaethu ein gwaith yn ystod y pum mlynedd nesaf, sef:

- Sicrhau bod pob plentyn yn cael y dechrau gorau mewn bywyd
- Sicrhau bod ein holl gymunedau yn llewyrchus ac yn gynaliadwy
- Sicrhau bod cenedlaethau'r dyfodol yn gallu mwynhau ein hamgylchedd lleol, ein diwylliant a'n treftadaeth
- Sicrhau bod mwy o swyddi gwyrdd, diogel, am gyflog da, a bod sgiliau'n cael eu gwella ar draws yr ardal

Rydym wedi cymryd i ystyriaeth yr Asesiad Llesiant, tueddiadau i'r dyfodol a data perthnasol arall ar gyfer Castell-nedd Port Talbot, ac wedi cynhyrchu cyfres o gamau y byddwn ni'n eu cymryd i'n helpu i gyflawni ein hamcanion.

Rydym ni'n awyddus iawn i glywed eich barn ar ein cynlluniau cyfredol, i'n helpu i wella'r rhain ar gyfer Castell-nedd Port Talbot.

S. K. Hunt

Y Cyng. Steve Hunt

Cadeirydd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Castell-nedd Port Talbot
Arweinydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot

CYFLWYNIAD I'R DDEDDF

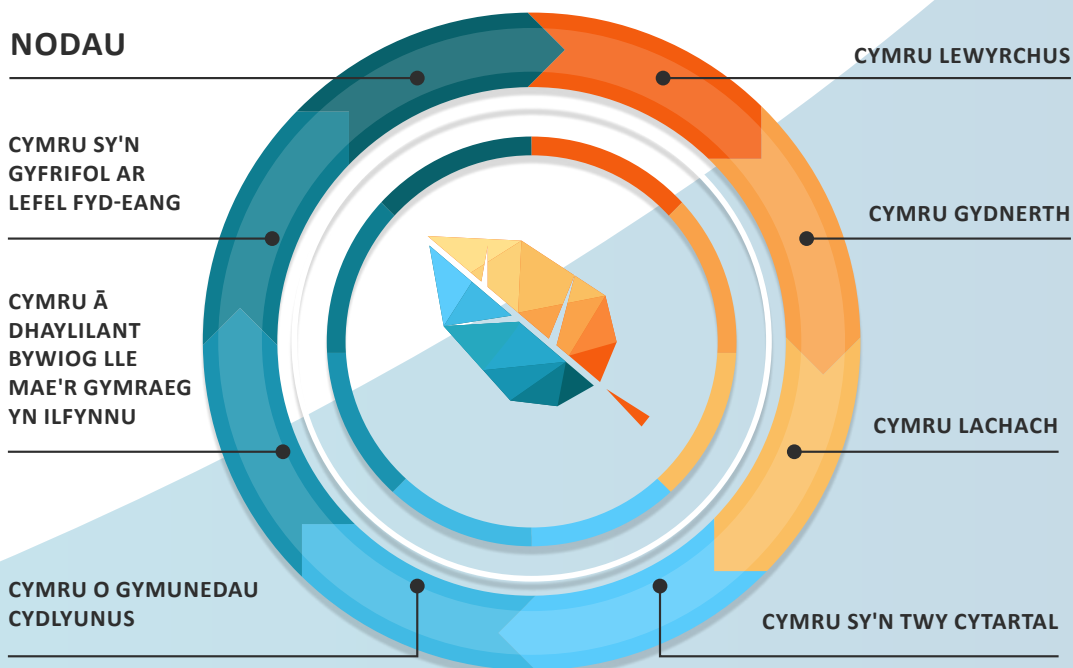

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae hynny'n golygu bod rhaid i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf wneud eu gwaith mewn ffordd gynaliadwy. Er mwyn gwneud hynny, mae'r Ddeddf yn cyflwyno "egwyddor datblygu cynaliadwy" sy'n ymwneud â sut dylai'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf fynd ati i gyflawni eu dyletswydd llesiant o dan y Ddeddf.

Mae'r egwyddor yn cynnwys pum ffordd o weithio y mae gofyn bod cyrff cyhoeddus yn eu cymryd i ystyriaeth wrth gymhwyso datblygu cynaliadwy, sef:

- Edrych i'r hirdymor fel ein bod ni ddim yn peryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau.
- Mabwysiadu dull gweithredu integredig, fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar yr holl nodau llesiant wrth benderfynu ar eu hamcanion llesiant.
- Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnyn nhw.
- Gweithio gydag eraill ar y cyd i gael hyd i atebion cynaliadwy a rennir.
- Deall achosion gwaelodol materion i'w hatal rhag digwydd.

Mae'r Ddeddf yn gosod saith nod llesiant. Gyda'i gilydd, maent yn darparu gweledigaeth a rennir i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf weithio tuag ati. Rhaid i'r nodau llesiant gael eu hystyried fel set integredig o saith, er mwyn sicrhau bod y cysylltiadau perthnasol yn cael eu creu yng nghyd-destun gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS CNPT

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Castell-nedd Port Talbot (BGC) yn dod ag arweinwyr a llunwyr penderfyniadau ynghyd o sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus a'r sector gwirfoddol a chymunedol. Pwrpas y BGC yw gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Castell-nedd Port Talbot. Trwy weithio ar y cyd gall y BGC sicrhau dealltwriaeth ddyfnach o'r materion sy'n bwysig i drigolion CNPT, a chyflwyno gwelliannau'n llawer mwy effeithiol ac effeithlon. Cewch ragor o wybodaeth am y BGC [yma](#).

PARTNERIAID STATUDOL

Gwasanaeth Tân Ac Achub
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Mid and West Wales
Fire and Rescue Service

Cyfoeth Naturiol
Resources
Cymru Wales

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Bae Abertawe
Swansea Bay University
Health Board

Cyngor Castell-nedd Port Talbot
Neath Port Talbot Council

PARTNERIAID A WAHODDIR

COEDFFRANC TOWN COUNCIL

GRŴP COLEGAU
NPTC
GROUP OF COLLEGES

GIG
CYMRU
NHS
WALES
Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

CVS
NEATH PORT TALBOT
CASTELL-NEDD PORT TALBOT

BLAENHONDDAN
COMMUNITY COUNCIL

Swansea
University
Prifysgol
Abertawe

Neath Town Council
Cyngor Tref Castell-nedd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

De Cymru
Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu
Police and Crime Commissioner
South Wales

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Department for
Work & Pensions

HM Prison &
Probation Service

CEFNDIR

Bob pum mlynedd, mae rhaid i bob BGC baratoi a chyhoeddi cynllun, yn nodi ei amcanion a'r camau y bydd yn eu cymryd i'w cyflawni. Yr enw ar hyn yw Cynllun Llesiant Lleol, a rhaid iddo gynnwys:

- Amcanion Llesiant Lleol
- Camau i'n helpu i gyflawni'r amcanion
- Terfynau amser a chyfrifoldebau
- Manylion ynghylch sut byddwn ni'n cyflawni'r camau yn unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy

Myfyrio ar Waith Blaenorol

Sefydlwyd BGC CNPT gyntaf yn 2016 ac mae ei Gynllun Llesiant cyntaf, ar gyfer 2018–23 'Y Castell-nedd Port Talbot a Garem', bellach yn dwyn ffrwyth. Mae'r gwaith partneriaeth a wnaed yn ystod y cyfnod hwn wedi bod o fudd mawr, gan fod gwahanol sefydliadau wedi cael eu dwyn ynghyd â dealltwriaeth a rennir o'r ardal leol a'r materion sy'n codi yno. Mae llawer wedi cael ei gyflawni yn y cylch yma, gan gynnwys gwaith mapio helaeth, ac ymgysylltu cymunedol. Mae perthnasoedd cryfach wedi cael eu ffurfio, gyda manteision meddal cydfuddsoddi a bod yn fwy parod i ymateb ar y cyd i ddigwyddiadau niweidiol.

Yn hytrach na chychwyn o dudalen wag, mae'r Bwrdd yn adeiladu ar y gwaith ardderchog a wnaed yn ystod pum mlynedd cyntaf ei fodolaeth, a'r cysylltiadau cryf a ffurfiwyd rhwng partneriaid.

Asesiad Llesiant

Yn ystod 2021/22 Mae'r BGC wedi cynnal asesiad lleol helaeth o lesiant. Mae'r canfyddiadau llawn i'w gweld [yma](#).

Yn ystod haf 2021, cyflwynodd Cyngor Castell-nedd Port Talbot holiadur fel rhan o ymgyrch ymgysylltu helaeth. Ymgynghoriad penagored yw 'Dewch i Sgwrsio', ac mae'n gweithredu fel cyfle i'r cyhoedd drafod y pethau sy'n bwysig iddyn nhw. Pwrpas yr holiadur gwreiddiol oedd darganfod beth oedd yn bwysig i'r bobl oedd yn byw ac yn gweithio yng Nghastell-nedd Port Talbot. Defnyddiwyd yr adborth i ddatblygu cynllun adferiad ar gyfer y fwrdeistref sirol. Cytunwyd y byddai canfyddiadau Dewch i Sgwrsio, oherwydd natur penagored y cwestiynau a ofynnwyd, hefyd yn addas i lywio Asesiad Llesiant CNPT. Rhoddodd canfyddiadau 'Dewch i Sgwrsio', ynghyd â data a gwybodaeth lleol a chenedlaethol, ddarlun clir i ni o lesiant yn ein hardal, gan amlygu ein hasedau a'r heriau rydyn ni'n eu hwynebu.

Bu BGC CNPT yn gweithio ar y cyd â BGC Abertawe ac yn comisiynu Prifysgol Abertawe i gynhyrchu pennod ddadansoddol drosfwaol i gyd-fynd â'r canfyddiadau a darparu darlun ystyrlon o'r hyn mae ein gwybodaeth yn ei olygu i'n cymunedau yn CNPT. Elfennau o'r gwaith hwn sy'n ffurfio adran Gynodeb yr Asesiad, ac yn cyflwyno themâu allweddol ein canfyddiadau.

Oherwydd y dull cydlynus a ddefnyddiwyd wrth ddatblygu ein hasesiad, roedd modd i ni gytuno i sicrhau cyfatebiaeth rhwng ein hamcanion llesiant ni a rhai Cyngor CNPT, er mwyn gwneud cynnydd effeithlon a darparu gwerth ychwanegol trosfwaol fel BGC.

Ers cwblhau'r Asesiad Llesiant, mae'r argyfwng costau byw wedi gwaethygu, ac mae'n debygol y bydd yn effeithio ar ein holl waith wrth symud ymlaen. Mae hyn, ynghyd ag effeithiau pandemig Covid 19, Brexit ac Argyfyngau'r Hinsawdd a Byd Natur yn golygu ein bod mewn cyfnod heriol. Ein barn ni yw y gallwn, drwy gydweithio'n agosach â'n gilydd, fwyafu ein hadnoddau a'n heffaith, ac rydym wedi ymrwymo i'r dull gweithredu hwn wrth i ni symud tuag at ein Cynllun newydd i'r ardal.

EIN HAMCANION LLESIANT

NODAU

CYMRU SY'N
GYFRIFOL AR
LEFEL FYD-EANG

CYMRU Æ
DHAYLILANT
BYWIOG LLE
MAE'R GYMRAEG
YN ILFYNNU

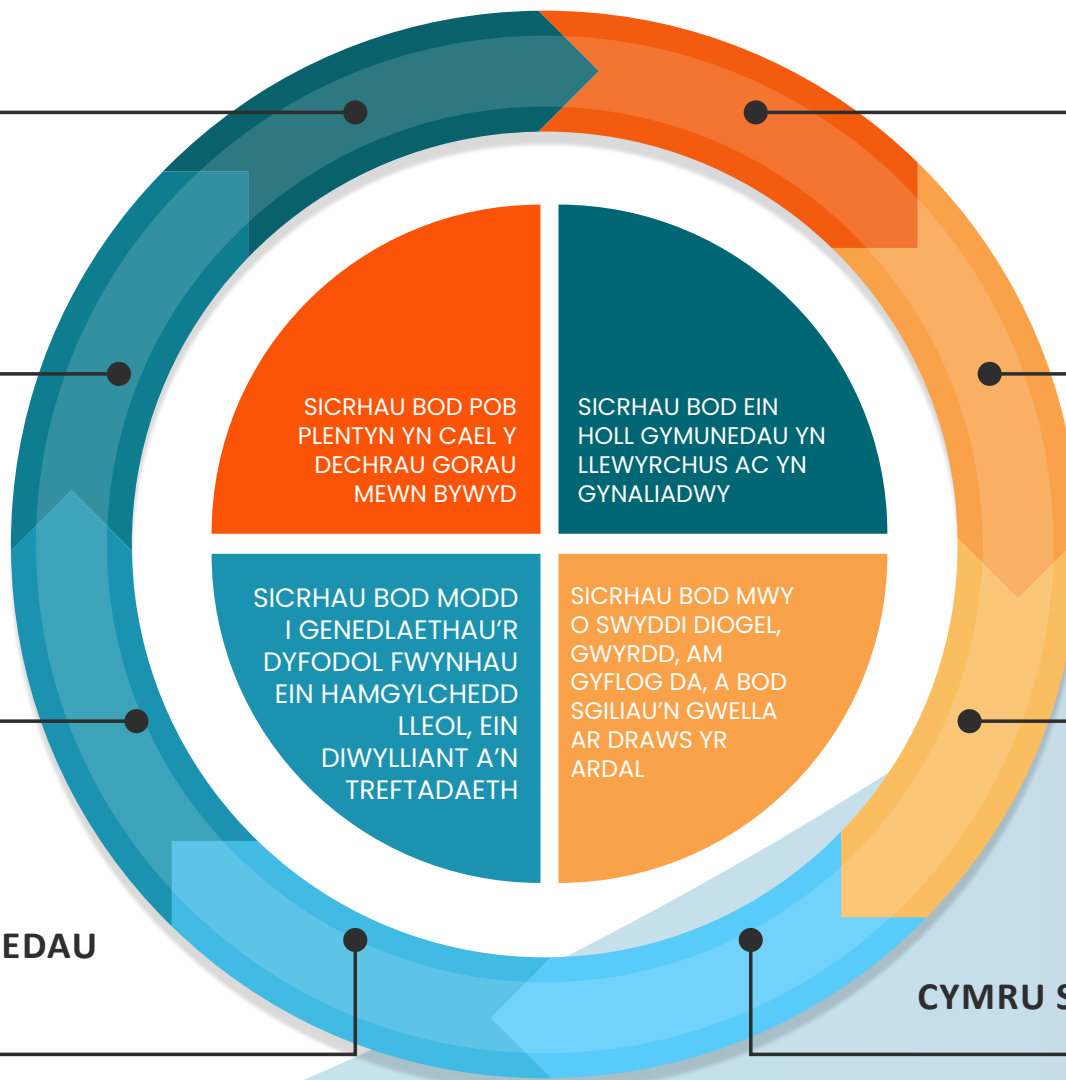
CYMRU O GYMUNEDAU
CYDLYUNUS

CYMRU LEWYRCHUS

CYMRU GYDNERTH

CYMRU LACHACH

CYMRU SY'N TWY CYTARTAL

BETH BYDDWN NI'N EI WNEUD

AMCAN LLESIANT 1: BOD POB PLENTYN YN CAEL Y DECHRAU GORAU MEWN BYWYD

Cyd-destun	Wrth edrych ar wella llesiant cyffredinol yn ein hardal, mae'n gwneud synnwyr perffaith cychwyn o'r cychwyn, a chanolbwyntio ar genedlaethau'r dyfodol. Yn ein Hasesiad Llesiant roedd pobl yn teimlo'n gryf iawn am addysg eu plant a'u cyfleoedd i ryngweithio'n gymdeithasol, yn enwedig ar ôl yr amser a gollwyd yn ystod y cyfnod clo. Rydyn ni'n gwybod bod gan lawer o blant yn CNPT Anghenion Dysgu Ychwanegol. Rydym hefyd yn sylweddoli bod cysylltiad uniongyrchol â thlodi ac amddifadedd, sy'n cyfyngu ar y cyfleoedd yn ddiweddarach mewn bywyd. Trwy gydweithio i roi'r gefnogaeth a'r dechrau gorau posibl i'n plant, ein nod yw gwella cyfleoedd bywyd a symud tuag at CNPT sy'n fwyfwy cynaliadwy ac yn ffynnu.
Camau	Byddwn ni'n cydweithio i wneud y canlynol:
Mabwysiadu dull cydlynus o gynnal iechyd meddwl a llesiant ein plant a'n pobl ifanc, fel eu bod yn gallu ffynnu a blodeuo	Ar hyn o bryd mae gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn cael eu dyblygu, ac mae angen i'r rhain gael eu cydlynu'n well fel bod modd diwallu pob angen. Mae angen i deuluoedd fedru cael mynediad hwylus i'r gwasanaethau hyn, a dylid gwreiddio dull gweithredu 'dim drws anghywir'. Mae angen sicrhau gwell aliniad â gwaith rhanbarthol sy'n parhau yn y maes hwn. Trwy fynd ati i gynllunio ar y cyd yn gynharach yn achos llifoedd gwaith newydd, gallwn wneud defnydd mwy effeithlon o arian grant. Mae tystiolaeth o anghenion llesiant sy'n dod i'r amlwg ymhlith plant a phobl ifanc wedi pandemig Covid, ac mae angen dull gweithredu ar y cyd i ymdrin â hynny.
Mabwysiadu dull cydlynus o gynnal iechyd meddwl a llesiant ein plant a'n pobl ifanc, fel eu bod yn gallu ffynnu a blodeuo	Mae data'n dangos, adeg eu derbyn i'r ysgol, fod gan blant yn CNPT sgiliau gwannach na'u cyfoedion mewn llawer o ardaloedd eraill, a bod cysylltiad uniongyrchol â thlodi ac amddifadedd. Mae gan nifer uchel o blant yn CNPT anghenion iaith, Lleferydd a Chyfathrebu. O'i asesu, mae data derbyn i'r ysgol yn dangos bod gan niferoedd uchel sgiliau llythrennedd, iaith a chyfathrebu sy'n is na'u hoed cronolegol, ac mae'r un peth yn wir yn achos sgiliau personol, cymdeithasol a datblygiadol. Mae angen i ni weithio gyda'n gilydd fel partneriaid i gefnogi'r pontio o leoliadau Blynyddoedd Cynnar i'r ysgol, ochr yn ochr â chynllunio ar gyfer cwricwlwm newydd a chyflawni ein dyletswyddau o ran diwygio Anghenion Dysgu Ychwanegol. Rhaid cefnogi teuluoedd i gael mynediad i raglenni a ariannir megis Dechrau'n Deg a'r cynnig Gofal Plant, ac mae angen cynyddu cyfleoedd chwarae yn ein hardal ar gyfer plant o bob oed. Rydym bellach yn gweld effaith y pandemig; ni fydd llawer o'n disgyblion ifancaf wedi cael y profiadau i ddatblygu sgiliau allweddol, ac mae angen dull gweithredu cydlynus i gefnogi'r plant hyn.
Sicrhau gwell aliniad a mynediad at wasanaethau ymyrraeth gynnar er mwyn diwallu anghenion ein plant, ein pobl ifanc a'u teuluoedd	Rydyn ni'n gweld cynnydd sylweddol yn y galw am ein gwasanaethau ymyrraeth gynnar ac ataliaeth ac mae'r anghenion a gyflwynir yn mynd yn fwyfwy cymhleth. Ni fwriadwyd gwasanaethau a gomisiynwyd, megis y rhai sy'n dod o dan y Grant Teuluoedd yn Gyntaf, i ddelio â'r lefel o angen rydyn ni'n ei gweld, ac mae angen i ni sicrhau bod y gwasanaethau hyn yn eistedd yn briodol rhwng y cynnig cyffredinol a gwasanaethau statudol. Ar hyn o bryd mae gwasanaethau ymyrraeth gynnar yn cael eu dyblygu ar draws sectorau, ac ochr yn ochr â hynny mae bylchau mewn gwasanaethau ar gyfer anghenion lefel uwch nad ydynt yn cael mynediad at wasanaethau statudol. Mae angen i ni weithio gyda'n gilydd i ddeall beth sy'n cael ei gynnig yn gyffredinol gan bartneriaid ac adolygu pontio a llwybrau ar draws gwasanaethau. Mae angen dull cydlynus o gefnogi disgyblion ag ADY neu anghenion sy'n dod i'r amlwg.
Datblygu llwybrau academaidd a galwedigaethol priodol, er mwyn sicrhau bod gan ein holl bobl ifanc sy'n gadael yr ysgol fynediad at gyfleoedd addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant	Ni fydd ein holl blant a phobl ifanc yn ffynnu ar lwybr academaidd traddodiadol. Mae angen i ni gydweithio fel partneriaid a chefnogi datblygiad llwybrau galwedigaethol er mwyn lleihau nifer y bobl ifanc sy'n gadael yr ysgol heb fynd i addysg bellach, hyfforddiant neu gyflogaeth, ac aros yno.

Tymor hir	Ataliaeth	Integreiddio	Cydweithio	Cynnwys
<p>Trwy fuddsoddi yn ein blynyddoedd cynnar, rydyn ni'n cefnogi llesiant hirdymor ein hardal, ac yn effeithio ar ein holl amcanion llesiant.</p>	<p>Rydyn ni am atal problemau plentyndod rhag gwaethygu fel bod angen cefnogaeth ddwys, er mwyn i'n plant fedru symud at oedolaeth yn teimlo'n hyderus a'u bod yn cael eu cefnogi.</p>	<p>Trwy gefnogi ein plant i gael y dechrau gorau mewn bywyd rydyn ni'n cael effaith ar ein holl amcanion llesiant ac yn edrych ymlaen at CNPT lewyrchus a chynaliadwy.</p>	<p>Ni allwn gyflawni'r camau hyn fel asiantaethau unigol. Mae cydweithio yn allweddol i wneud gwahaniaeth ym mywydau ein plant.</p>	<p>Rydyn ni'n ymroddedig i alluogi ein plant a'n pobl ifanc i gael llais. Bydd eu cynnwys yn ein gwaith yn hanfodol os ydym i wneud gwahaniaeth.</p>

AMCAN LLESIANT 2: BYDD EIN HOLL GYMUNEDAU'N LLEWYRCHUS AC YN GYNALIADWY

Cyd-destun	<p>Ategodd ein Hasesiad Llesiant ein gwybodaeth fod gennym gymunedau cryf a chlos yn CNPT. Roedd hyn yn arbennig o amlwg yn ystod pandemig Covid-19, pan fu cymunedau'n cyd-dynnu ac yn cefnogi ei gilydd mewn argyfwng. Rydym am adeiladu ar y cryfder hwn, ond rydym hefyd yn ymwybodol bod amddifadedd wedi'i wreiddio'n ddwfn yn CNPT, a bod ardaloedd crynoddol sy'n perthyn i gategori mwyaf difreintiedig Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru. Mae effaith amddifadedd yn debygol o waethygu yn ystod y blynyddoedd sy'n dod wrth i lefelau tlodi gynyddu (e.e. bwyd a thanwydd), gan effeithio ar y teuluoedd incwm isaf. Mae economi'r Deyrnas Unedig mewn cyfnod o argyfwng. Roedd y pandemig eisoes wedi gwaethygu anghydraddoldeb, ac mae hynny bellach yn cael ei waethygu gan gynnydd mewn costau byw. Mae angen i'r BGC fynd ati ar frys i weithio ar y cyd er mwyn lliniaru'r caledi ariannol ac effaith hynny ar lesiant, y mae nifer cynyddol o bobl ar draws CNPT yn ei brofi. Mae cymunedau eisoes yn mynd ati i helpu'r rhai sy'n wynebu caledi, a gall y BGC gefnogi'r gweithredu cymunedol hwn trwy ddefnyddio'i adnoddau ac estyn i mewn i gymunedau, fel bod pobl yn gallu dod yn ymwybodol o'r cymorth a'r gefnogaeth sydd ar gael, a sut mae cael mynediad at hynny.</p>			
Camau	Byddwn ni'n cydweithio i wneud y canlynol:			
Sicrhau bod y rhai sydd angen help a chefnogaeth gyda chostau byw yn gwybod pa gefnogaeth sydd ar gael a sut mae cael mynediad ati	Er bod y sefyllfa gyffredinol wedi gwaethygu o ran canlyniadau, cafwyd nifer o fentrau polisi a fydd o fudd i rai pobl sy'n profi tlodi. Mae hyn yn cynnwys: estyn pryddau ysgol am ddim i rai plant oed ysgol gynradd; ehangu cyfleusterau gofal plant; i enwi dau yn unig. Mae angen i ni sicrhau bod pobl sydd â hawl i'r gefnogaeth hon yn ymwybodol ohoni ac yn ei derbyn.			
Nodi bylchau yn y cymorth a'r gefnogaeth a sut gellid rhoi sylw i'r bylchau hynny	Trwy gydweithio'n agos â'n trigolion a'n cymunedau byddwn ni'n gallu nodi ble mae unrhyw un yn cael eu gadael ar ôl neu'n methu derbyn y cymorth angenrheidiol. Yna byddwn ni'n cydweithio fel gwasanaethau cyhoeddus i helpu i roi sylw i hynny.			
Edrych eto ar y gwaith a wnaed gyda chefnogaeth Sefydliad Bevan cyn y pandemig, ac ailosod yr amcanion a'r camau gweithredu strategol, er mwyn rhoi sylw i achosion gwaelodol tlodi nawr	Bu'r BGC yn cefnogi gwaith cysylltiedig ag ymdrin â thlodi yn CNPT a gychwynwyd gan Gyngor CNPT, gyda chefnogaeth Sefydliad Bevan, cyn y pandemig. Amharwyd ar hyn cyn i'r rhaglenni gychwyn. Yn ogystal ag ymateb i'r argyfwng dyngarol uniongyrchol, mae angen i'r BGC edrych eto ar y gwaith cynharach, ac ailosod yr amcanion a'r camau gweithredu strategol i wrthweithio achosion gwaelodol tlodi, ar sail y sefyllfa fel y mae nawr.			
Tymor hir	Ataliaeth	Integreiddio	Cydweithio	Cynnwys
Mae yna argyfwng tymor byr, a chamau y gellir eu cymryd i atal rhagor o bobl rhag wynebu argyfwng. Yn y tymor hwy mae angen i'r BGC fod yn fwy eglur ynghylch sut mae'n gallu dylanwadu er mwyn cyfrannu at ostyngiad strwythurol mewn tlodi – bydd hynny'n cynnwys mesurau ataliol ac adweithiol.	Trwy weithio gyda phobl a chlywed gan y rhai sy'n darparu'r gefnogaeth rheng flaen, bydd y BGC yn deall yn well achosion gwaelodol tlodi, ac yn sgîl hynny, mewn sefyllfa well i ganfod ble mae ganddo ddylanwadu uniongyrchol a ble mae angen iddo ddylanwadu ar eraill i weithredu.	Mae'r camau gweithredu'n cefnogi pob un o'r pedwar amcan llesiant, a luniwyd i fod yn rhyng-gysylltiedig.	Mae'r camau'n ymrwymo i gydweithio ar y lefel ehangach, nid ymhlith sefydliadau'r BGC yn unig, ond gyda'r gymuned, pobl sydd â phrofiad bywyd, gweithwyr rheng flaen, y sector preifat a'r trydydd sector.	Elfen ganolog o'r camau gweithredu hyn yw ymrwymiad i gyd-gynhyrchu trwy weithio gyda phobl sydd â phrofiad bywyd a'r rhai sy'n darparu'r gwasanaethau rheng flaen.

<p>Cyd-destun</p>	<p>Mae gennym dreftadaeth naturiol a diwylliannol gyfoethog ac amrywiol i'w mwynhau yng Nghastell-nedd Port Talbot. Mae'r dreftadaeth hon yn rhan annatod o'n hymdeimlad o berthyn â'n cysylltiad â lle – "Calon Dramatig Cymru". Yn ogystal â darparu sylfaen ar gyfer ein llesiant meddyliol a chorfforol, fel y dangoswyd yn eglur trwy bandemig Covid, mae ein treftadaeth yn ased sy'n cynnal ein heconomi leol, gan helpu i ddenu mewnfuddsoddi a chynhyrchu gwerth trwy weithredu gwirfoddol. Ar yr un pryd, rydym ni'n ymwybodol ein bod yn wynebu argyfwng deuol o ran byd natur a'r hinsawdd. Mae'r dystiolaeth yn dangos bod peth o'r newid hwn bellach yn amhosibl ei wyrddroi, ac os ydym i osgoi tymreddau mwy eithafol fyth, difodiant ar lefel eang a dirywiad pellach mewn ecosystemau, mae angen newid trawsffurfiannol ar frys, a hynny ar lefel fyd-eang, ryngwladol a lleol. Mae'n hanfodol ein bod yn meithrin dull cadarnhaol o ymdrin â byd natur wrth i ni gael hyd i'n ffordd allan o Covid ac allan o'r argyfwng economaidd presennol.</p>
<p>Camau</p>	<p>Byddwn ni'n cydweithio i wneud y canlynol:</p>
<p>Cymryd camau ar y cyd i dacio argyfwng yr hinsawdd (addasu a lliniaru)</p>	<p>Castell-nedd Port Talbot sy'n cyfrannu fwyaf at CO2 yn y Deyrnas Unedig, ond dylanwadwyd ar y ffigur hwnnw gan allyriadau'r gwaith dur. Yma hefyd y ceir y capasiti uchaf ar gyfer ynni adnewyddadwy ar y lan yng Nghymru. Rydym mewn sefyllfa i weithredu ar y cyd fel BGC, a gallem gael effaith yng nghyswllt y cam hwn trwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lleihau'r defnydd o garbon i sero net erbyn 2030, gan gydweithio i rannu arfer da a dulliau cydweithredol o ymdrin â chynlluniau a chamau gweithredu lleihau carbon • Cynyddu llythrennedd carbon a dylanwadu ar newid cadarnhaol o ran ymddygiad • Nodi a lliniaru'r risgiau allweddol mae pobl a chymunedau CNPT yn eu hwynebu yn sgil y newid yn yr hinsawdd, e.e. trwy atebion seiliedig ar fyd natur – seilwaith gwyrdd trefol, atafaelu carbon a'i storio trwy reoli cynefinoedd, creu coetir, ac adfer mawndir
<p>Annog ymgysylltu a chyfranogi mewn gweithgareddau diwylliannol a dathlu a diogelu ein hasedau diwylliannol</p>	<p>Mae Castell-nedd Port Talbot yn ardal sydd â chyfoeth o ddiwylliant a hanes, gyda threftadaeth adeiledig a naturiol pwysig ac amrywiol, rhwydwaith cryf o wirfoddolwyr, ac amrywiaeth o ylliau cymunedol. Er gwaethaf hyn, mae ganddi gyfranogiad is na chyfartaledd Cymru yn y celfyddydau, a gweithgareddau diwylliant neu dreftadaeth. Mae gan y cwricwlwm newydd i Gymru bedair prif nod sy'n cyfateb i amcanion y BGC ei hun (Dysgwyr uchelgeisiol a galluog; mentrus a chreadigol; dysgwyr egwyddorol a gwybodus; iach a hyderus). Dyma rai enghreifftiau o sut gallem ni symud y cam yma ymlaen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu â phobl ifanc trwy gyflwyno'r cwricwlwm ysgol newydd, yn arbennig yng nghyswllt cynyddu dinasyddiaeth Gymreig a'r cysyniad o ddinasyddiaeth fyd-eang • Cydnabod a hyrwyddo enwau lleoedd Cymraeg yn lleol, a'u rhan yn adlewyrchu ein treftadaeth naturiol a diwylliannol • Cefnogi gweithredu dan arweiniad y gymuned, gwirfoddoli ac arddangos enghreifftiau da, e.e. llyfrgelloedd sydd yng ngofal y gymuned, prosiectau amgylcheddol cymunedol, a grwpiau hanes/cyfeillion lleol sy'n cyfrannu'n sylweddol at ddiogelu a hyrwyddo ein hasedau hanesyddol (diriaethol a haniaethol) ar draws y fwrdeistref • Gwella cydlyniant cymunedol a lleihau ynysu cymdeithasol trwy fuddsoddi mewn datblygu adnoddau diwylliannol, lleihau'r rhwystrau i gael mynediad at yr adnoddau hyn, ac annog cyfranogiad mewn gweithredu cymunedol a datblygu

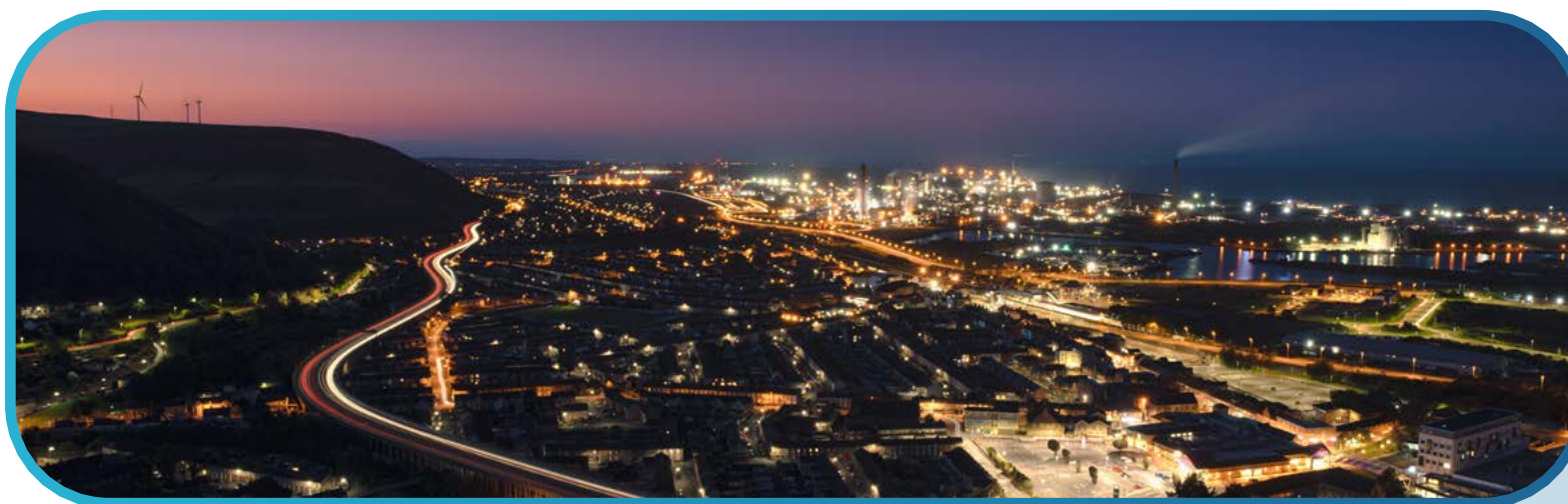
<p>Annog economi leol adnewyddol lle caiff effeithiau cynhyrchu a threuliant eu lleihau</p>	<p>Os ydym i sicrhau ein llesiant yn y dyfodol, mae angen newid trawsffurfiannol arnom yn ein systemau Bwyd, Ynni a Thrafnidiaeth, a symud at economi fwy adnewyddol, sy'n diogelu ein hadnoddau naturiol. Gallai'r BGC chwarae ei ran yn hyn trwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nodi a mwyafu cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant sgiliau a chyflogaeth yn lleol, mewn perthynas ag adferiad gwyrdd yn CNPT, e.e. gwyddonwyr, ecolegwyr, peirianwyr, rheolwyr cefn gwlad a chadwraeth, yn ogystal â'r sgiliau crefftwyr sy'n angenrheidiol i gynnal asedau treftadaeth Penderfynu ar ein llwybr adferiad economaidd "gwyrdd", gyda thegwch yn ganolog i'n penderfyniadau a chan roi sylw i argyfyngau byd natur a'r hinsawdd ochr yn ochr Cynnal archwiliad cynaliadwyedd (defnydd o adnoddau ac ynni, rheoli gwastraff) i ganfod cyfleoedd ar gyfer synergeddau, rhannu arfer gorau, a chyfleoedd i ddefnyddio safleoedd partner ac asedau i ddatblygu ynni adnewyddadwy Hybu creu system fwyd gynaliadwy, datblygu cadwyni cyflenwi lleol, a hyrwyddo cynnyrch lleol Cefnogi datblygiad system drafnidiaeth gynaliadwy, gyda phwyslais ar opsiynau teithio llesol ac ymdrechu i sicrhau mynediad cyfartal i bawb Amlygu cysylltiadau a galluogi cyfleoedd i greu cysylltiad rhwng cynhyrchu, treuliant a bwyta'n iach <p>Mae gorgyffwrdd amlwg yma â'r cam cyntaf o dan yr amcan llesiant Economaidd. Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud i sicrhau bod y rhain yn cael eu hintegreiddio.</p>			
<p>Cymryd camau ar y cyd i daclo argyfwng byd natur a gwella iechyd ein hecosystemau</p>	<p>Er bod gan y sir amgylchedd naturiol helaeth (sy'n ymddangos yn iach), mae'r Asesiad Llesiant yn amlygu bod mwyafrif o gyfoeth CNPT o gynefinoedd a'u bywyd gwyllt cysylltiedig o dan fygythiad. Gallwn ni gydweithio yn erbyn hyn trwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cydnabod byd natur fel ased yn ein prosesau gwneud penderfyniadau (e.e. rhoi sylw i'r Cynllun Gweithredu Adferiad Natur, gwella'r rheolaeth ar dir cyhoeddus a mynediad ato o safbwynt manteision bioamrywiaeth; dylanwadu ar bolisiau/ddyraniadau yn y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig a chefnogi ei weithrediad; datblygu Strategaeth Seilwaith Gwyrdd i amlygu cyfleoedd ac anawsterau yn y sir ynghylch mynediad y cyhoedd at fannau gwyrdd a chyfleoedd i greu mannau newydd a gwell, gan wneud natur yn rhan o strategaethau partner, polisiau a chyflwyno gwasanaeth) Galluogi mwy o gyfleoedd i wirfoddoli ar brosiectau natur trwy nodi partneriaid allweddol (e.e. CGGCNP) i gefnogi'r cydlynu a'r cyfathrebu rhwng prosiectau a grwpiau gwirfoddoli amgylcheddol er mwyn datblygu ffynhonnell gynaliadwy o gefnogaeth ar gyfer cyflawni camau gweithredu, ochr yn ochr â chynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd a sgiliau Codi proffil bioamrywiaeth a'r rôl sydd gan holl bartneriaid y BGC wrth daclo argyfwng byd natur Arddangos camau gweithredu cadarnhaol gan bob un o bartneriaid y BGC Sicrhau bod gan bawb yr wybodaeth, y sgiliau a'r mathau o ymddygiad sy'n ofynnol er mwyn eu paratoi i fedru cefnogi a gwreiddio atebion seiliedig ar fyd natur mewn gweithgareddau pob dydd. 			
<p>Tymor hir</p>	<p>Ataliaeth</p>	<p>Integreiddio</p>	<p>Cydweithio</p>	<p>Cynnwys</p>
<p>Mae angen i ni weithredu, a chynnal y gweithredu hwnnw, gan ddeall a rhoi sylw i achosion gwaelodol systemig a sicrhau newid trawsffurfiannol.</p>	<p>Trwy gydweithio gallwn ni helpu i atal a gwyrddroi'r gwaethygu o ran sefyllfa'r newid yn yr hinsawdd a cholli ein bioamrywiaeth.</p>	<p>Roedd yn eglur wrth ddadansoddi canfyddiadau'r asesiad bod ein hamgylchedd naturiol yn effeithio ar bob agwedd ar ein llesiant, a'i fod yn rhan hanfodol o bob un o'n hamcanion.</p>	<p>Ni all unrhyw bartner unigol gyflawni newid ar ei ben ei hun. Fel Bwrdd rydyn ni wedi ymrwmo i gydweithio a derbyn cyfrifoldeb cyfartal er mwyn rhoi sylw i'r amcan hwn.</p>	<p>Mae gan bawb ran i'w chwarae yn yr amcan hwn. Byddwn ni'n cynnwys ein cymunedau yn ein penderfyniadau llif gwaith ac yn eu cefnogi i helpu i gynnal a gwella eu hardal leol.</p>

AMCAN LLESIANT 4: BOD MWY O SWYDDI GWYRDD, DIOGEL, AM GYFLOG DA, A BOD SGLIAU AR DRAWS YR ARDAL YN GWELLA

<p>Cyd-destun</p>	<p>Mae'r Asesiad Llesiant yn darparu cipolwg diddorol ar economi unigryw CNPT a'i heffaith ar y bobl sy'n byw ac yn gweithio yma. Er gwaethaf cynnydd mewn cyflogaeth, mae tlodi'n dal yn aml yn y rhan fwyaf o rannau o Gastell-nedd Port Talbot, ac mae'r ystadegau diweddaraf yn dangos bod o leiaf 15% o'r plant yn byw mewn tlodi ym mhob un o wardiau'r sir. Wedi'r pandemig, mae incwm aelwydydd wedi gostwng, a bu cynnydd yn nifer yr unigolion economaidd segur sydd wedi colli hyder ac yn cael mwy o drafferth sicrhau cefnogaeth. Mae cyfle i bartneriaid gydweithio a mwyafu effaith buddsoddiad yn yr ardal, a chefnogi ein gweithlu i uwchsgilio, gan edrych ar atebion a dulliau gweithredu cynaliadwy. Nod yr amcan hwn fydd cyflawni poblogaeth fedrus, â lefel dda o addysg, mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn darparu cyfleoedd cyflogaeth, fel bod modd i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir trwy sicrhau gwaith teilwng.</p>
<p>Camau</p>	<p>Byddwn ni'n cydweithio i wneud y canlynol:</p>
<p>Datblygu economïau Cylchol a Sylfaenol ac annog pobl a busnesau lleol i wario mwy o arian yn CNPT</p>	<p>Mewn ymateb i bandemig Covid-19 sefydlwyd Partneriaeth Economaidd Luosog yn CNPT. Mae'r bartneriaeth hon yn cydnabod y cyfle i gydweithio a datblygu economïau mwy blaengar a chynaliadwy ar gyfer yr ardal. Mae Economi Gylchol yn fodel cynhyrchu a threuliant sy'n cynnwys rhannu, prydlesu, ailddefnyddio, atgyweirio, adnewyddu ac ailgylchu deunyddiau a chynnyrch sydd eisoes yn bodoli cyhyd â phosibl. Nod Economi Gylchol yw taclio heriau byd-eang fel y newid yn yr hinsawdd a cholli bioamrywiaeth trwy ddileu gwastraff a llygredd, cylchdroi cynnyrch a deunyddiau, ac adfywio byd natur. Rydyn ni'n cydnabod y cysylltiad â'r trydydd cam o dan Amcan Llesiant 3, a bydd yn sicrhau bod y gwaith hwn yn cael ei gysylltu ac yn gydlynus. Yr Economi Sylfaenol yw'r rhan honno o'r economi sy'n creu ac yn dosbarthu nwyddau a gwasanaethau y mae pawb yn eu defnyddio (beth bynnag yw eu hincwm a'u statws), oherwydd eu bod yn cynnal bywyd pob dydd. Mae cyfle i ni fel gwasanaethau cyhoeddus sicrhau bod mwy o'n gwariant cyhoeddus yn dod â budd uniongyrchol i'r bobl yn ein hardal. Mae'r Economi Sylfaenol hefyd yn darparu cyflogaeth ac incwm hanfodol i lawer o aelwydydd yn ein cymunedau mwyaf difreintiedig; a chan fod cyfoeth a gynhyrchir gan y busnesau hynny fel arfer yn aros yn y gymuned leol, mae'n bwysig ein bod yn mabwysiadu dull ar y cyd o gefnogi'r sector.</p>
<p>Cynyddu nifer y cyfleoedd o ran prentisiaethau, cyfnodau dan hyfforddiant a lleoliadau gwaith yn yr ardal leol, a chefnogi mwy o bobl i gael mynediad iddyn nhw</p>	<p>Trwy'r Bartneriaeth Economaidd, mae cyfle i ffurfioli "dull cydlynus, cydgysylltiedig o gyflwyno hyfforddiant sgiliau i'r gweithlu a pharatoi trigolion ar gyfer cyflogaeth", h.y. Prentisiaethau i gefnogi'r economi carbon isel, datblygu cyfleoedd profiad gwaith, a chynyddu cysylltiadau rhwng darparwyr busnes ac addysg, yn arbennig mewn perthynas â chynngor gyrfaoedd.</p>
<p>Cefnogi mwy o bobl i gyflawni cymwysterau ar y lefel angenrheidiol sy'n gysylltiedig â'r sgiliau y mae ar gyflogwyr lleol eu hangen yn awr ac yn y dyfodol</p>	<p>Yn gyffredinol, mae galwedigaethau yn CNPT yn dal i feddu ar lefel is o sgiliau, o gymharu â chyfartaledd y Deyrnas Unedig. Mae cyfle i bartneriaid gydweithio i uwchsgilio ein gweithlu er mwyn ymateb i'r galw tymor hir am swyddi yn yr ardal, gan sicrhau bod pobl yn cael cyfle i gyflawni'r lefel briodol o gymwysterau sy'n angenrheidiol.</p>
<p>Sicrhau bod busnesau lleol, pobl leol a chymunedau yn elwa i'r eithaf o fuddsoddi pwysig o'r tu allan yn yr ardal, p'un a yw hynny eisoes yn bodoli neu wedi'i gynllunio</p>	<p>Gan fod sawl buddsoddiad posibl ar y gorwel i CNPT, rydyn ni wedi ymrwmo fel partneriaid i gydweithio i gefnogi a hwyluso'r buddsoddiadau hyn a sicrhau bod trigolion a busnesau yn yr ardal leol yn teimlo mantais hynny. Mae hyn hefyd yn berthnasol i fuddsoddiadau sydd eisoes yn bodoli yn yr ardal, y byddwn ni'n parhau i'w cefnogi a chydweithio â nhw gymaint â phosibl. Mae cyfle i ganolbwyntio ar gaffael nwyddau a gwasanaethau mewn modd blaengar i gefnogi twf busnes a chyflawni llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol yn lleol.</p>

Tymor hir	Ataliaeth	Integreiddio	Cydweithio	Cynnwys
Ein bwriad yw edrych mor bell i'r dyfodol â phosibl, gan sicrhau bod gennym ni'r sgiliau cywir ar gyfer swyddi yn y dyfodol, a datblygu ein heconomi mewn modd gwyrdd a chynaliadwy.	Mae angen gweithredu i atal llwybr tlodi tuag i lawr trwy archwilio'r achosion gwaelodol a chymryd camau ar y cyd.	Mae'r economi yn cael effaith ar draws ein holl amcanion ac mae cysylltiadau penodol ag amcan yr amgylchedd o ran y gwaith sy'n mynd rhagddo.	Mae hyn yn allweddol i sicrhau bod ein heconomi leol yn gwneud cynnydd. Rydyn ni wedi ymrwmo i gydweithio fel partneriaid, a hefyd gyda'n busnesau sector preifat.	Bydd angen cynnwys pobl yn eang i symud yr amcan hwn ymlaen, o unigolion a chymunedau i fusnesau bach a gweithgynhyrchwyr mawr, y bydd eu mewnbwn yn hanfodol i sicrhau llwyddiant.

Yn ein Cynllun terfynol, fydd yn cael ei gyhoeddi ym mis Mai 2023, byddwn ni'n darparu mwy o wybodaeth am ein hamserlenni ar gyfer y gwaith yma, a sut byddwn ni'n mesur ein cynnydd. Ein cynllun yw datblygu fframwaith gwerthuso ar gyfer y BGC, sy'n troi o gwmpas cynnwys pobl, bydd hynny'n ein helpu i wybod ble rydyn ni'n gwneud gwahaniaeth.

**Diolch am gymryd amser i ddarllen ein Cynllun drafft – bydden ni wrth ein bodd yn clywed eich barn.
Gofynnir i chi lenwi ein harolwg yma**

BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS
CASTELL-NEDD PORT TALBOT

CYNLLUN LLESIANT

